

Doctrina - Podještědské gymnázium, s.r.o.

Oddíl E – učební osnovy
IX.1.A

DOCTRINA
PODJEŠTĚDSKÉ GYMNÁZIUM

ZEMĚPIS

IX.1.A – Zeměpis

Charakteristika předmětu: ZEMĚPIS v nižším stupni osmiletého studia

Obsah předmětu

Zeměpis je součástí vzdělávací oblasti Člověk a příroda. Obsah předmětu má charakter přírodovědný i společenskovedný, umožňuje studentům získávat základní geografické informace, zdroje dat, v praxi aplikovat poznatky z kartografie a topografie. Poskytuje studentům ucelený přírodní obraz Země, přibližuje jim jednotlivé regiony světa i Českou republiku, v souvislostech objasňuje společenské a hospodářské prostředí, klade důraz na práci s mapou.

Zeměpis se svým charakterem prolíná s některými partiemi fyziky, chemie, biologie, dějepisu a také cizích jazyků, podílí se na realizaci průřezového tématu Enviromentální výchova, v rámci vztahů mezi fyzickogeografickou a socioekonomickou sférou se zvláštní pozornost věnuje otázkám životního prostředí.

Časové vymezení předmětu

	vyučovací hodina	cvičení
prima	2	X
sekunda	2	X
tercie	2	X
kvarta	2	X

Organizace výuky

Výuka zeměpisu probíhá v celé třídě ve specializované učebně, kde je možno využívat pro větší názornost vedle standardních map a atlasů audiovizuální techniku, příruční knihovnu a počítač s připojením na internet.

V rámci Akce BIPO a některých kurzů jsou využívány praktické příklady orientace v terénu, dle charakteru učiva jsou organizovány exkurze či poznávací zájezdy. Pro výuku jsou používány učebnice zeměpisu a atlasy, různé encyklopedie a internet.

Výchovné a vzdělávací strategie

Studenti získají během studia základní přehled z fyzickogeografické a socioekonomické oblasti, chápou souvislosti a vztahy mezi oběma složkami geografie, pracují s mapou, využívají ji pro získávání poznatků, orientují se podle mapy v terénu, využívají získané dovednosti v praktickém životě. Osvojí si základní geografické pojmy z obou složek, aplikují je do jiných předmětů (biologie, dějepis).

Kompetence k učení

- nabízíme studentům celou škálu aktivizačních metod

IX.1.A – Zeměpis

- vyžadujeme od studentů vyhledávání informací v médiích, na internetu a v dostupné literatuře
- požadujeme od studentů praktické využívání map a atlasů

Kompetence k řešení problémů

- vedeme studenty ke kritickému přejímání informací z různých zdrojů
- vyžadujeme od studentů vyhledávání souvislostí a chápání vztahů mezi geografickými složkami
- podporujeme využívání aktuálních informací a jejich zařazování do výuky
- využíváme mezipředmětových vztahů – propojení s dějepisem, biologií, fyzikou, chemií i s cizími jazyky – a učíme studenty uplatňovat poznatky z těchto oborů při studiu zeměpisu

Kompetence komunikativní

- vedeme studenty k pochopení rozdílu mezi informacemi v médiích, v literatuře populárně naučné či odborné
- vyžadujeme od studentů používání odborné geografické terminologie
- učíme studenty hodnotit práci svou i práci jiných tak, aby postihli její pozitiva i negativa, uměli věcně argumentovat, hledali cestu k nápravě chyb a současně využili klady vlastní práce pro svůj další rozvoj
- podporujeme otevřenou diskuzi mezi studenty, učíme je vysvětlit i obhájit vlastní názor či postoj

Kompetence občanské

- vytváříme u studentů povědomí, že jsou součástí společnosti
- vedeme studenty k tomu, že zeměpis se zabývá i problémy sociálními, ekonomickými, politickými, environmentálními aj.

Kompetence pracovní

- vedeme studenty k pochopení významu geografie a jejímu praktickému využití v běžném životě
-

IX.1.A – Zeměpis

Rozpracování vzdělávacího obsahu vyučovacího předmětu

P R I M A		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
Úvod do zeměpisu <ul style="list-style-type: none"> historie geografie 	<ul style="list-style-type: none"> student vysvětlí základní rozdělení geografie popíše nejdůležitější mezníky v historii velkých zeměpisných objevů 	Využití učiva dějepisu
Země jako vesmírné těleso <ul style="list-style-type: none"> Země a Sluneční soustava tvár a velikost Země pohyby Země a jejich důsledky časová pásma 	<ul style="list-style-type: none"> student vysvětlí základní pojmy o Zemi a dalších vesmírných tělesech popíše a vysvětlí hlavní pohyby Země a jejich důsledky pro život lidí a organismů spočítá časové rozdíly mezi jednotlivými místy na zeměkouli 	
Kartografie a topografie <ul style="list-style-type: none"> glóbus a mapa, měřítko mapy světové strany a orientace mapy zeměpisné souřadnice, zeměpisná poloha obsah map 	<ul style="list-style-type: none"> student pracuje s mapou určí na mapě zeměpisnou polohu jakéhokoli místa na Zemi popíše podle mapy fyzickogeografické poměry na pevnině 	
Přírodní sféry: Litosféra <ul style="list-style-type: none"> zemská kůra vliv vnějších a vnitřních sil tvary zemského povrchu 	<ul style="list-style-type: none"> student vysvětlí působení vnějších a vnitřních sil na zemský povrch charakterizuje a popíše základní tvary zemského povrchu 	
Atmosféra <ul style="list-style-type: none"> všeobecná cirkulace atmosféry podnebné pásy podnebí a počasí 	<ul style="list-style-type: none"> student vysvětlí základní složení atmosféry na mapě ukáže hlavní podnebné pásy vysvětlí rozdíl mezi podnebí a počasím objasní nejdůležitější meteorologické hodnoty, vysvětlí základní pojmy na synoptické mapě objasní význam atmosféry pro život na Zemi 	Realizováno PT Environmentální výchova
Hydrosféra <ul style="list-style-type: none"> rozdělení zásob vody na Zemi oceány, moře vodstvo na pevnině 	<ul style="list-style-type: none"> student ukáže na mapě rozdělení oceánů vysvětlí základní hydrogeografické pojmy ukáže na mapě nejvýznamnější řeky a jezera na jednotlivých kontinentech objasní význam vody pro život na Zemi 	Realizováno PT Environmentální výchova
Biosféra <ul style="list-style-type: none"> přírodní pásy a oblasti rozšíření rostlinstva na Zemi rozšíření živočišstva na Zemi 	<ul style="list-style-type: none"> student vymezí na mapě hlavní přírodní oblasti Země objasní vliv lidské činnosti na rozmístění rostlinstva a živočišstva na Zemi 	Využití učiva biologie
Základní charakteristika světadílů a oceánů <ul style="list-style-type: none"> rozložení kontinentů a oceánů na Zemi 	<ul style="list-style-type: none"> student ukáže na mapě všechny kontinenty a oceány popíše základní fyzickogeografickou charakteristiku 	

IX.1.A – Zeměpis

<ul style="list-style-type: none"> • přehled kontinentů 	<i>jednotlivých kontinentů</i>	
Krajinná sféra a životní prostředí <ul style="list-style-type: none"> • geografie a životní prostředí • ohrožení ovzduší a vodstva • globální problémy společnosti 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student objasní význam životního prostředí pro člověka</i> ○ <i>vysvětlí a zdůvodní negativní působení člověka na životní prostředí</i> ○ <i>uveče příklady, kdy člověk naopak přispívá k ochraně životního prostředí na Zemi</i> 	Realizováno PT Environmentální výchova
Cvičení v terénu <ul style="list-style-type: none"> • orientace na mapě • práce s buzolou a mapou 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student zvládá orientaci mapy</i> ○ <i>určí světové strany v přírodě</i> 	Praktické činnosti jsou využívány v rámci Akce BIPO

S E K U N D A		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
Obyvatelstvo světa <ul style="list-style-type: none"> • světová populace, vývoj • územní rozložení • struktura populace • územní pohyb obyvatelstva • sídla 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student vyhledá a objasní základní demografické údaje</i> ○ <i>ukáže na mapě hlavní směry migrace obyvatelstva a vysvětlí jejich příčiny</i> ○ <i>ukáže na mapě významná sídla ve světě i v ČR</i> ○ <i>objasní a vysvětlí základní demografickou terminologii (přírůstek, zaměstnanost, věková struktura, religiozita, jazykové členění atd.)</i> 	
Světové hospodářství <ul style="list-style-type: none"> • vývoj hospodářství • průmyslové oblasti • těžba surovin a energetika • zpracovatelský průmysl • typy zemědělství • světová produkce potravin • doprava • oblužná sféra 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student ukáže na mapě hlavní průmyslové oblasti na jednotlivých kontinentech a v ČR</i> ○ <i>popíše hlavní nerostné suroviny a oblasti jejich těžby ve světě</i> ○ <i>charakterizuje nejdůležitější průmyslová odvětví</i> ○ <i>vyjmenuje hlavní zemědělské plodiny a hospodářská zvířata a oblasti jejich produkce, objasní jejich význam pro člověka</i> ○ <i>popíše a na konkrétních příkladech ukáže význam jednotlivých druhů dopravy</i> ○ <i>na příkladech objasní dopad hospodářské činnosti na životní prostředí</i> 	Realizováno PT Environmentální výchova
Regionální společenské, politické a hospodářské útvary <ul style="list-style-type: none"> • vývoj politické mapy světa • politické uspořádání států světa • státy světa podle stupně rozvoje • mezinárodní hospodářské organizace • mezinárodní politické organizace • problémové oblasti současného světa • globalizace světa 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student ukáže na mapách jednotlivých světadílů lokality hlavních aktuálních geopolitických změn</i> ○ <i>popíše a objasní politické problémy v konkrétních světových regionech</i> 	
Asie – přehled kontinentu <ul style="list-style-type: none"> • základní charakteristika kontinentu 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní,</i> 	Využití učiva dějepisu

IX.1.A – Zeměpis

<ul style="list-style-type: none"> • přehled jednotlivých regionů • charakteristika vybraných modelových států (Indie, Čína, Japonsko) 	<p><i>kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry kontinentu, jednotlivých regionů i modelových států</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>orientuje se na mapě, lokalizuje nejdůležitější geografické jevy kontinentu, regionů i států</i> 	
<p>Cvičení v terénu</p> <ul style="list-style-type: none"> • orientace na mapě a v terénu • odhad vzdáleností a výšek objektů v terénu 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student ovládá základy praktické topografie</i> ○ <i>využívá praktické dovednosti (odhad vzdáleností a výšky v terénu, orientace)</i> 	Praktické činnosti jsou využívány v rámci výjezdové výuky na BIPU

T E R C I E		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
<p>SNS – obecný přehled</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rusko • ostatní země SNS 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry regionu</i> ○ <i>orientuje se na mapě, lokalizuje nejdůležitější geografické jevy regionu i jednotlivých států, zařadí je do celosvětového přehledu podle úrovně hospodářství</i> 	Využití učiva dějepisu
<p>Afrika – přehled kontinentu</p> <ul style="list-style-type: none"> • základní charakteristika kontinentu • Afrika islámská • Afrika subsaharská 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry Afriky, jednotlivých regionů i modelových států</i> ○ <i>pochozí vliv náboženství a celosvětové politiky na současnou tvář Afriky a charakterizuje ji</i> ○ <i>orientuje se na mapě, lokalizuje nejdůležitější geografické jevy Afriky i modelových států, zařadí hlavní oblasti Afriky podle hospodářské úrovně</i> 	Využití učiva dějepisu
<p>Austrálie a Oceánie – přehled kontinentu</p> <ul style="list-style-type: none"> • obecný přehled kontinentu • Austrálie 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry Austrálie, jednotlivých regionů i modelových států</i> ○ <i>popíše historický vliv na politickou tvář kontinentu</i> ○ <i>orientuje se na mapě, lokalizuje nejdůležitější geografické jevy Austrálie, Oceánie i jednotlivých států</i> 	Realizace dílny VODA společně s biologií, fyzikou a chemií
<p>Severní a Jižní Amerika – přehled kontinentů</p> <ul style="list-style-type: none"> • základní charakteristika kontinentů • angloamerická část (Kanada a USA) • Latinská Amerika (Střední Amerika, Amazonie, Laplatské státy, Andské země) 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry Severní i Jižní Ameriky, jednotlivých regionů i modelových států</i> ○ <i>popíše a vysvětlí význam USA, vliv této země na celosvětové politické</i> 	Využití učiva dějepisu

IX.1.A – Zeměpis

	<p>dění, význam a dopady hospodářských změn v USA na celosvětovou ekonomiku</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ orientuje se na mapě, lokalizuje nejdůležitější geografické jevy regionu i jednotlivých států, zařadí země regionu podle úrovně hospodářství 	
<p>Polární oblasti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arktida • Antarktida 	<ul style="list-style-type: none"> ○ student se orientuje na mapě, lokalizuje nejdůležitější geografické jevy polárních oblastí 	
<p>Cvičení v terénu</p> <ul style="list-style-type: none"> • orientace na mapě a v terénu • panoramatický náčrt • náčrt pochodové osy 	<ul style="list-style-type: none"> ○ student nakreslí jednoduché panoramatické náčrty krajiny ○ uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu ve volné přírodě 	Praktické činnosti jsou využívány v rámci Akce BIPO

K V A R T A		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
<p>Evropa – přehled kontinentu</p> <ul style="list-style-type: none"> • obecný přehled kontinentu • vznik a vývoj Evropské unie 	<ul style="list-style-type: none"> ○ student porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry Evropy ○ orientuje se na mapě, lokalizuje nejdůležitější geografické jevy v Evropě, srovnává význam jednotlivých regionů ○ vysvětlí historický základ evropské integrace a popíše její průběh ve 20. století ○ hodnotí význam Evropské unie pro Evropu, pro jednotlivé státy a pro ČR 	Využití učiva dějepisu
<p>Regiony Evropy</p> <ul style="list-style-type: none"> • státy Evropské unie • ostatní země Evropy 	<ul style="list-style-type: none"> ○ student chápe historické kořeny utváření evropských států ○ porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry jednotlivých států a regionů Evropy ○ vymezí základní politické a ekonomické rozdíly mezi evropskými státy ○ postihne příčiny projevů terorismu a rasové nesnášenlivosti v evropské společnosti ○ orientuje se na mapě, lokalizuje nejdůležitější geografické jevy jednotlivých států 	Využití učiva dějepisu
<p>Česká republika</p> <ul style="list-style-type: none"> • historický vývoj státu • fyzickogeografický přehled • demografie ČR • hospodářství ČR 	<ul style="list-style-type: none"> ○ student hodnotí a přiměřeně porovnává polohu, přírodní poměry, přírodní zdroje, lidský a hospodářský potenciál České republiky v evropském a světovém kontextu ○ využije znalostí z dějepisu k popisu územního i politického formování českého státu 	Využití učiva dějepisu

IX.1.A – Zeměpis

	<ul style="list-style-type: none">○ <i>orientuje se na mapě, lokalizuje nejdůležitější geografické jevy</i>○ <i>uvádí příklady účasti a působnosti České republiky ve světových mezinárodních a nadnárodních institucích, organizacích a integracích států</i>	
Regiony České republiky <ul style="list-style-type: none">• kraje ČR	<ul style="list-style-type: none">○ <i>student lokalizuje na mapách jednotlivé kraje České republiky, hlavní jádrové a periferní oblasti z hlediska osídlení a hospodářských aktivit</i>○ <i>vymezí a lokalizuje místní region</i>○ <i>hodnotí na přiměřené úrovni přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu, možnosti dalšího rozvoje, přiměřeně analyzuje vazby místního regionu k vyšším územním celkům</i>	

Doctrina - Podještědské gymnázium, s.r.o.

Oddíl E – učební osnovy
IX.1.B

DOCTRINA
PODJEŠTĚDSKÉ GYMNÁZIUM

ZEMĚPIS

IX.1.B – Zeměpis

Charakteristika předmětu: ZEMĚPIS ve vyšším stupni osmiletého studia

Obsah předmětu

Zeměpis je součástí vzdělávací oblasti Člověk a příroda Rámcového vzdělávacího programu pro gymnázia, navazuje na výuku předmětu v nižším stupni gymnaziálního studia. Obsah předmětu má charakter přírodovědný i společenskovedný, umožňuje studentům získávat základní i rozšiřující geografické informace, zdroje dat, v praxi aplikovat poznatky z kartografie a topografie. Poskytuje studentům ucelený přírodní obraz Země, přibližuje jim jednotlivé regiony světa i Českou republiku, v souvislostech objasňuje společenské a hospodářské prostředí, klade důraz na práci s mapou.

Různými formami jsou v zeměpisu realizována průřezová témata, která jsou integrována do předmětu (Osobnostní a sociální výchova, Environmentální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech a Multikulturní výchova). Způsob jejich začlenění je uveden v obsahu učiva v očekávaných výstupech a poznámkách.

Zeměpis svým charakterem využívá některé části učiva fyziky, chemie, biologie a také dějepisu, v rámci vztahů mezi fyzickogeografickou a socioekonomickou sférou se zvláštní pozornost věnuje otázkám životního prostředí.

Časové vymezení předmětu

	vyučovací hodina	cvičení
kvinta	2	X
sexta	2	X
septima	2	X
oktáva	(2)	X

Organizace výuky

Výuka zeměpisu probíhá ve specializované učebně, kde je možno využívat pro větší názornost vedle standardních map a atlasů audiovizuální techniku, počítač s připojením na internet, dle charakteru učiva jsou organizovány exkurze či poznávací zájezdy v koordinaci s jinými předměty. V oktávě je zeměpis určen pro studenty se zájmem o tento předmět a pro ty, kteří z něj chtějí skládat maturitní zkoušku. Pro studenty s hlubším zájmem o předmět jsou vypisovány projekty s geografickou tematikou. Vedle učebnic ČGS a atlasů je pro výuku využívána celá řada dalších zdrojů a pramenů (vlastní prezentace vyučujícího, Internet, odborná literatura a časopisy).

IX.1.B – Zeměpis

Výchovné a vzdělávací strategie

Studenti získají během studia hlubší přehled z fyzickogeografické a socioekonomické oblasti, chápou souvislosti a vztahy mezi oběma složkami geografie, pracují s mapou, využívají ji nejen pro získávání poznatků, ale dokáží se podle ní orientovat i v terénu. Osvojí si základní geografické pojmy z obou složek, dokáží je aplikovat do jiných předmětů (biologie, dějepis, fyzika, chemie). Studenti, kteří se rozhodnou složit ze zeměpisu maturitní zkoušku, získávají rozšiřující informace z dalších zdrojů (odborné publikace, časopisy, encyklopedie, internet), dokáží je dávat do souvislostí a umí z těchto poznatků vyvozovat odpovídající závěry.

Kompetence k učení

- nabízíme studentům celou škálu aktivizačních metod
- vyžadujeme od studentů vyhledávání informací v médiích, na internetu a v dostupné literatuře
- požadujeme od studentů praktické využívání map a atlasů

Kompetence k řešení problémů

- vedeme studenty ke kritickému přejímání informací z různých zdrojů
- vyžadujeme od studentů vyhledávání souvislostí a chápání vztahů mezi geografickými složkami
- podporujeme využívání aktuálních informací a jejich zařazování do výuky
- využíváme mezipředmětových vztahů – propojení s dějepistem, biologií, fyzikou, chemií i s cizími jazyky – uplatňujeme poznatky z těchto oborů ve výuce

Kompetence komunikativní

- vedeme studenty k pochopení rozdílu mezi informacemi v médiích, v literatuře populárně naučné či odborné
- vyžadujeme od studentů používání odborné geografické terminologie

Kompetence občanské

- vytváříme u studentů povědomí, že jsou součástí společnosti, že zeměpis je propojen s problémy sociálními, ekonomickými, politickými, environmentálními aj.

IX.1.B – Zeměpis

Rozpracování vzdělávacího obsahu vyučovacího předmětu

K V I N T A		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
Úvod do zeměpisu <ul style="list-style-type: none">• historie geografie	<ul style="list-style-type: none">○ <i>student vysvětlí základní rozdělení geografie</i>○ <i>zná nejdůležitější mezníky v historii velkých zeměpisných objevů</i>	Celoročně realizováno PT Osobnostní a sociální výchova (komunikace, spolupráce při různých činnostech, autoevaluace, tolerance k práci druhých). Využití učiva dějepisu
Země jako vesmírné těleso <ul style="list-style-type: none">• Země a Sluneční soustava• tvar a velikost Země• pohyby Země a jejich důsledky• časová pásma	<ul style="list-style-type: none">○ <i>student vysvětlí základní pojmy o Zemi a dalších vesmírných tělesech</i>○ <i>zná hlavní pohyby Země a jejich důsledky pro život lidí a organismů</i>○ <i>spočítá a objasní časové rozdíly mezi jednotlivými místy na zeměkouli</i>	Využití učiva fyziky
Kartografie a topografie <ul style="list-style-type: none">• glóbus a mapa, zeměpisné souřadnice, zeměpisná poloha• obsah map• praktické aplikace s kartografickými produkty	<ul style="list-style-type: none">○ <i>student pracuje s mapou</i>○ <i>určí na mapě zeměpisnou polohu jakéhokoli místa na Zemi</i>○ <i>podle mapy popíše a vysvětlí fyzickogeografické poměry na pevnině</i>	
PŘÍRODNÍ PROSTŘEDÍ Fyzickogeografická sféra <ul style="list-style-type: none">• jednotlivé sféry• vzájemné vazby a souvislosti• důsledky pro životní prostředí	<ul style="list-style-type: none">○ <i>student vysvětlí působení vnějších a vnitřních sil na zemský povrch</i>○ <i>popíše a charakterizuje základní tvary zemského povrchu</i>○ <i>zná základní složení atmosféry</i>○ <i>zná základní hydrogeografické pojmy a objasní je</i>	Využití učiva fyziky
Systém fyzickogeografické sféry na planetární úrovni <ul style="list-style-type: none">• geografické pásy a přírodní zóny• vegetační pásma a vegetační stupně• biomy	<ul style="list-style-type: none">○ <i>student vymezí na mapě a popíše hlavní přírodní oblasti Země</i>○ <i>objasní vliv lidské činnosti na rozmístění rostlinstva a živočišstva na Zemi</i>	Využití učiva biologie
Systém fyzickogeografické sféry na regionální úrovni <ul style="list-style-type: none">• přírodní oblasti Země	<ul style="list-style-type: none">○ <i>student ukáže na mapě všechny kontinenty a oceány</i>○ <i>popíše a vysvětlí základní fyzickogeografickou charakteristiku jednotlivých kontinentů</i>	Využití učiva biologie
SOCIÁLNÍ PROSTŘEDÍ Obyvatelstvo <ul style="list-style-type: none">• geografické, demografické a hospodářské charakteristiky	<ul style="list-style-type: none">○ <i>student analyzuje hlavní rasová, etnická, jazyková, náboženská, kulturní a politická specifika s ohledem na způsob života a životní úroveň v kulturních regionech světa</i>○ <i>posoudí dynamiku vývoje obyvatelstva na Zemi, geografické,</i>	V tématu realizována PT Multikulturní výchova, Mediální výchova (multikulturní terminologie, kritický rozbor informací,

IX.1.B – Zeměpis

	<i>demografické a hospodářské aspekty působící na chování, pohyb, rozmístění a zaměstnanost obyvatelstva</i>	práce s textem)
Kulturní a politické prostředí <ul style="list-style-type: none"> • specifická struktura obyvatelstva • státní zřízení, suverénní státy, závislá území • geopolitické procesy 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student rozliší a porovnává státy světa a jejich zájmové integrace podle kritérií vzájemné podobnosti a odlišnosti</i> ○ <i>lokalizuje na politické mapě světa hlavní aktuální geopolitické změny</i> 	V tématech realizována PT Multikulturní výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (komparatistika ve sledování geopolitických procesů, ekonomických ukazatelů a demografických údajů).
Geografické aspekty světového hospodářství <ul style="list-style-type: none"> • rozmístění surovinových a energetických zdrojů • rozmístění zemědělství • rozmístění průmyslu a dopravy • rozmístění oblužné sféry, mezinárodního obchodu • rozmístění sféry cestovního ruchu • přenos zpráv a informací 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student posoudí světové hospodářství jako otevřený dynamický systém s určitými složkami, strukturou a funkcemi</i> ○ <i>zohlední faktory územního rozmístění hospodářských aktivit</i> ○ <i>zhodnotí bilanci a perspektivu světových surovinových a energetických zdrojů</i> 	
Sídla a osídlení <ul style="list-style-type: none"> • ekumena a sídelní struktura • geografická poloha sídel • sídelní systémy, urbanizace, suburbanizace 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student identifikuje obecné základní geografické znaky sídel</i> ○ <i>lokalizuje na mapách hlavní sídelní oblasti světa</i> 	

S E X T A		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
<ul style="list-style-type: none"> • REGIONY SVĚTA • Regionální společenské, politické a hospodářské útvary • vývoj politické mapy světa • politické uspořádání států světa • státy světa podle stupně rozvoje • mezinárodní organizace • problémové oblasti současného světa • globalizace světa 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>student popíše a ukáže na mapě základní demografické údaje</i> • <i>vysvětlí a zdůvodní hlavní směry migrace obyvatelstva</i> • <i>ukáže na mapě významná sídla ve světě i v ČR</i> • <i>vysvětlí základní demografickou terminologii (přírůstek, zaměstnanost, věková struktura, religiozita, jazykové členění atd.)</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Celoročně realizována PT Osobnostní a sociální výchova (komunikace, spolupráce při různých činnostech, autoevaluace, tolerance k práci druhých, etika v praxi), Multikulturní výchova a Výchova k myšlení v evropských globálních souvislostech (viz očekávané výstupy). • Celoročně využití tematicky odpovídajícího učiva dějepisu

IX.1.B – Zeměpis

Asie – přehled kontinentu <ul style="list-style-type: none"> základní charakteristika kontinentu přehled jednotlivých regionů charakteristika vybraných modelových států (Indie, Čína, Japonsko) 	<ul style="list-style-type: none"> student porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry kontinentu, jednotlivých regionů i modelových států 	
Afrika – přehled kontinentu <ul style="list-style-type: none"> základní charakteristika kontinentu Afrika islámská Afrika subsaharská 	<ul style="list-style-type: none"> orientuje se na mapě, lokalizuje nejdůležitější geografické jevy kontinentu, regionů i států vysvětlí a charakterizuje specifické rysy a odlišnosti asijských zemí 	
Austrálie a Oceánie – přehled kontinentu <ul style="list-style-type: none"> obecný přehled kontinentu Austrálie 	<ul style="list-style-type: none"> objasní specifika afrického kontinentu v závislosti na politickém, kulturním i ekonomickém vývoji 	
Severní a Jižní Amerika – přehled kontinentů <ul style="list-style-type: none"> základní charakteristika kontinentů angloamerická část (Kanada a USA) Latinská Amerika (Střední Amerika, Amazonie, Laplatské státy) andské země 	<ul style="list-style-type: none"> porovnává a přiměřeně kontinentu, regionů i států objasní a charakterizuje odlišnosti a specifické rysy Severní, Střední a Jižní Ameriky lokalizuje nejdůležitější geografické jevy polárních oblastí 	Realizováno PT Mediální výchova (kritická práce s dokumenty)
Polární oblasti <ul style="list-style-type: none"> Arktida Antarktida 		Využití učiva fyziky a biologie

S E P T I M A		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
Evropa – přehled kontinentu <ul style="list-style-type: none"> obecný přehled kontinentu vznik a vývoj Evropské unie 	<ul style="list-style-type: none"> student porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry kontinentu orientuje se na mapě, lokalizuje důležité fyzickogeografické jevy kontinentu (horopis, vodstvo, podnebí) hodnotí význam Evropské unie pro Evropu, pro jednotlivé státy a pro ČR 	Celoročně realizována PT Osobnostní a sociální výchova (komunikace, spolupráce při různých činnostech, autoevaluace, tolerance k práci druhých, etika v praxi), Multikulturní výchova a Výchova k myšlení v evropských globálních souvislostech (viz očekávané výstupy). Celoročně využití tematicky odpovídajícího učiva dějepisu
Regiony Evropy <ul style="list-style-type: none"> státy Evropské unie ostatní země Evropy 	<ul style="list-style-type: none"> student porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospod. poměry jednotlivých států orientuje se na mapě, lokalizuje důležité geografické jevy jednotlivých států 	Využití učiva základů společenských věd

IX.1.B – Zeměpis

	<ul style="list-style-type: none"> ○ charakterizuje jednotlivé státy po stránce fyzickogeografické i socioekonomické ○ objasní postavení a význam jednotlivých zemí v rámci EU 	
Česká republika <ul style="list-style-type: none"> • historický vývoj státu • fyzickogeografický přehled • demografie ČR • hospodářství ČR 	<ul style="list-style-type: none"> ○ student hodnotí a přiměřeně porovnává polohu, přírodní poměry, přírodní zdroje, lidský a hospodářský potenciál České republiky v evropském a světovém kontextu ○ orientuje se na mapě, lokalizuje důležité geografické jevy přírodní i hospodářské ○ charakterizuje jednotlivé oblasti hospodářství a zdůvodní jejich význam, rozmístění, využití ○ uvádí příklady účasti a působnosti České republiky ve světových mezinárodních a nadnárodních institucích, organizacích a integracích států 	
Regiony České republiky <ul style="list-style-type: none"> • kraje ČR 	<ul style="list-style-type: none"> ○ student lokalizuje na mapách jednotlivé kraje České republiky, hlavní jádrové a periferní oblasti z hlediska osídlení a hospodářských aktivit ○ vymezí a lokalizuje místní region ○ hodnotí na přiměřené úrovni přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu, možnosti dalšího rozvoje, přiměřeně analyzuje vazby místního regionu k vyšším územním celkům 	
Místní region <ul style="list-style-type: none"> • možnosti, limity a bariéry rozvoje mikroregionu 	<ul style="list-style-type: none"> ○ student vymezí mikroregion na mapě podle zvolených kritérií 	

O K T Á V A		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
GEOGRAFICKÉ INFORMACE A ZDROJE DAT Geografické informační systémy <ul style="list-style-type: none"> • geografický informační systém (GIS) • dálkový průzkum Země (DPZ) • praktické využití GIS a DPZ • ostatní informační a dokumentační zdroje dat pro geografii 	<ul style="list-style-type: none"> ○ student používá prakticky kartografické a další geografické zdroje dat a informací v tištěné i elektronické podobě pro řešení geografických problémů 	
Fyzickogeografická sféra <ul style="list-style-type: none"> • vzájemné vazby a souvislosti • důsledky pro životní prostředí 	<ul style="list-style-type: none"> ○ student porovná na příkladech mechanismy působení endogenních a exogenních procesů a jejich vliv na utváření zemského povrchu a na život lidí 	
Sociálněgeografické systémy <ul style="list-style-type: none"> • jádra a periferie 	<ul style="list-style-type: none"> ○ student lokalizuje na mapách hlavní hospodářské jádrové a 	

IX.1.B – Zeměpis

<ul style="list-style-type: none"> • geografické aspekty bohatství a chudoby • pozitivní a negativní znaky globalizace • hlavní jádrové oblasti světa a kontinentů 	<p><i>periferní oblasti světa</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>zdůvodní příčiny perifernosti v konkrétních regionech</i> 	
<p>ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ Krajina</p> <ul style="list-style-type: none"> • přírodní a společenské prostředí • environmentalistika • krajinná ekologie • typy krajin 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student posoudí krajiny jako systém pevninské části krajinné sféry se specifickými znaky, určitými složkami, strukturou, okolím a funkcemi</i> ○ <i>analyzuje na konkrétních příkladech přírodní a kulturní krajinné složky a prvky krajiny</i> ○ <i>zhodnotí hlavní rizika působení přírodních a společenských faktorů na životní prostředí</i> 	
<p>Interakce příroda – společnost</p> <ul style="list-style-type: none"> • trvale udržitelný rozvoj • ochrana přírody a životního prostředí • globální problémy lidstva 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student analyzuje hlavní výchovné, hospodářské a právní nástroje ochrany přírody a životního prostředí</i> 	
<p>Politická mapa světa</p> <ul style="list-style-type: none"> • změny na politické mapě světa • hlavní světová ohniska napětí 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student lokalizuje na politické mapě světa hlavní aktuální geopolitické změny</i> 	

Doctrina - Podještědské gymnázium, s.r.o.

Oddíl E – učební osnovy
IX.2.B

DOCTRINA
PODJEŠTĚDSKÉ GYMNÁZIUM

GEOLOGIE

IX.2.B – Geologie

Charakteristika předmětu: GEOLOGIE ve vyšším stupni osmiletého studia

Obsah předmětu

Předmět geologie je součástí vzdělávací oblasti Člověk a příroda. Umožňuje poznávat neživou přírodu jako celek. Zabývá se i vlivem člověka na přírodu. Zmíněn je i vliv neživé přírody na organismy. Vede studenty k pochopení přírodních zákonitostí s využitím některých partií učiva zeměpisu a chemie. Základem je uvádění všech probíraných témat v širších souvislostech a komplexitě. Významně je do učiva zakomponováno průřezové téma Environmentální výchova.

Časové vymezení předmětu

	vyučovací hodina	cvičení
kvinta	X	X
sexta	X	X
septima	X	X
oktáva	1	X

Organizace výuky

Výuka geologie probíhá v učebně vybavené přírodninami, knihovnou, snímací kamerou, videopřehrávačem, PC s připojením na internet a televizí. Práce s demonstračními a obrazovými materiály jsou v geologii základním předpokladem pro úspěšné pochopení a zvládnutí učiva. Dle potřeby je zařazována i exkurze do terénu.

Výchovné a vzdělávací strategie

Studenti během studia získají přehled o vzniku a stavbě Země, poznají základní minerály a horniny a znají jejich využití. Chápu podstatu a význam vnějších a vnitřních geologických činitelů a deskové tektoniky. Určí význam vody pro geologické děje a zhodnotí vztah člověka a anorganické přírody.

Kompetence k učení

- umožňujeme studentům vyzkoušet různé metody při práci i studiu
- vyhledáváme informace z různých zdrojů, třídíme je a propojujeme
- důsledně používáme přesnou terminologii
- vedeme studenty k hledání a nalézání vztahů mezi geologickými ději a k vyvozování závěrů

Kompetence k řešení problémů

- vedeme studenty k aktivnímu hledání řešení problémů v oblasti neživé přírody
- využíváme příkladů problémových situací z praktického života

IX.2.B – Geologie

- při řešení problémů vedeme studenty k vyhledávání informací z různých zdrojů

Kompetence komunikativní

- důsledně trváme na používání přesné terminologie
- při řešení problému využíváme komunikaci mezi studenty ve třídě
- vedeme studenty ke sdělování logicky a odborně správně formulovaných závěrů

Kompetence sociální a personální

- využíváme práce ve dvojicích při vyhledávání informací
- vedeme studenty k dodržování pravidel práce v učebně

Kompetence občanské

- vedeme studenty k pochopení vztahu člověka k přírodě jako celku, k chápání přírody ve všech souvislostech a k hledání řešení environmentálních problémů
 - vedeme studenty k zaujímání postojů ve vztahu k životnímu prostředí a jeho ochrany
-

IX.2.B – Geologie

Rozpracování vzdělávacího obsahu vyučovacího předmětu

O K T Á V A		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
Vznik, složení a stavba Země <ul style="list-style-type: none"> vznik Země složení Země stavba Země - sféry 	<ul style="list-style-type: none"> student vysvětlí etapy formování Sluneční soustavy a vzniku Země porovná složení a strukturu zemských sfér 	Využití znalostí učiva zeměpisu a chemie
Geologické procesy v litosféře <ul style="list-style-type: none"> energetická bilance Země vnitřní a vnější geologické procesy desková tektonika dynamická geologie 	<ul style="list-style-type: none"> student analyzuje energetickou bilanci Země vysvětlí význam vody pro vnitřní geologickou činnost rozliší a charakterizuje vnitřní a vnější činitele a jejich důsledky analyzuje různé druhy poruch v litosféře vysvětlí princip deskové tektoniky a vyhledá důkazy orientuje se v geologické mapě ČR a využívá ji při objasňování geologického vývoje regionů 	Využití znalostí učiva zeměpisu
Mineralogie <ul style="list-style-type: none"> fyzikální a chemické vlastnosti minerálů krystaly vznik a výskyt minerálů systém 	<ul style="list-style-type: none"> student využívá vybrané metody identifikace minerálů charakterizuje stavbu krystalu uveče varianty vzniku minerálů rozliší hlavní skupiny minerálů a charakterizuje základní minerály 	Využití znalostí učiva chemie
Petrologie <ul style="list-style-type: none"> charakteristika hornin třídění hornin 	<ul style="list-style-type: none"> student charakterizuje základní skupiny hornin dle vzniku rozliší běžné typy hornin určí nerostné složení uveče principy zvětrávání a sedimentace vysvětlí podstatu a typy metamorfózy 	Využití znalostí učiva chemie
Voda <ul style="list-style-type: none"> povrchové vody podzemní vody 	<ul style="list-style-type: none"> student zhodnotí využitelnost různých druhů vod navrhne možné způsoby efektivního využití vod v daném regionu popíše hydrologický cyklus zhodnotí problematiku dostupnosti pitné vody z globálního hlediska 	Využití znalostí učiva zeměpisu Realizováno PT Environmentální výchova
Člověk a anorganická příroda <ul style="list-style-type: none"> geologická činnost těžba surovin rekultivace geologická mapa 	<ul style="list-style-type: none"> student posoudí geologickou činnost člověka v daném území i z hlediska globálního zhodnotí únosnost těžby z hlediska ochrany životního prostředí navrhne možná řešení rekultivace území poškozeného těžbou surovin vyhodnotí možnosti a bezpečnost ukládání odpadů zdůvodní výhody recyklace odpadů 	Využití znalostí učiva zeměpisu Realizováno PT Environmentální výchova